

Člověk a jeho svět – prvouka, vlastivěda, přírodověda

Obsahové, organizační a časové vymezení předmětu

Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, pozorovat je, přemýšlet o nich a chránit je.

Vzdělávací obsah je členěn do pěti tematických okruhů.

V tematickém okruhu **Místo, kde žijeme** se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, ve městě, ve společnosti. Důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků (např. v dopravní výchově)

V tematickém okruhu **Lidé kolem nás** si žáci postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi (podstata pomoci a solidarity, vzájemná úcta, snášenlivost, rovné postavení mužů a žen). Seznamují se ze základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy).

V tematickém okruhu **Lidé a čas** se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Vychází se od neznámějších událostí v rodině, obci, regionu, postupuje se k nejdůležitějším okamžikům v historii naší země.

V tematickém okruhu **Rozmanitost přírody** poznávají žáci Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody a zlepšení životního prostředí.

V tematickém okruhu **Člověk a jeho zdraví** žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů apod. Zdraví poznávají jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci a osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí.

Hodiny prvouky probíhají v kmenových třídách formou klasické hodiny, na školní zahradě, v okolí školy, formou výletů nebo exkurzí.

Časová dotace:

Prvouka: 1. – 3. ročník 3 hodiny týdně

Přírodověda: 4. – 5. ročník 2 hodiny týdně

Vlastivěda: 4. – 5. ročník 1 hodina týdně

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- učitel - vede žáky k objevování a poznávání všeho, co žáky zajímá a v čem by mohli v budoucnosti uspět
- vede žáky k sebehodnocení

Kompetence k řešení problémů

- žák - pracuje s odbornou literaturou a encyklopediemi
učitel - pomáhá žákům, aby došli k samostatným řešením, objevům a závěrům
- vede žáky ke kritickému myšlení a uvážlivým rozhodnutím

Kompetence komunikativní

- žák - pojmenovává pozorované skutečnosti
- prezentuje vlastní myšlenky a názory
učitel - vede žáky k samostatnému a sebevědomému vystupování, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci
- rozvíjí žákovu slovní zásobu

Kompetence sociální a personální

- žák - respektuje a oceňuje názory druhých
- dodržuje dohodnutá pravidla chování
učitel - uplatňuje skupinové vyučování, efektivní spolupráci na řešení problémů

Kompetence občanské

- žák - respektuje pravidla správného chování a vystupování
učitel - motivuje žáky k ohleduplnému vztahu k přírodě a kulturním výtvorům a k hledání možností vlastního přispění k ochraně přírody

Kompetence pracovní

- žák - si utváří pracovní návyky jak v samostatné, tak v týmové činnosti
- používá různé nástroje, materiály a vybavení
učitel - vede žáky k bezpečnosti při práci

Předmět: Prvouka

Ročník: 1.

Časová dotace: 3 hodiny týdně

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ popíše cestu do školy a zpět ▪ užívá název školy, orientuje se v budově školy ▪ dokáže se připravit na vyučování ▪ dbá na bezpečnost při cestě do školy ▪ pojmenuje město, ve kterém žije a ulici, ve které bydlí ▪ spolehlivě se pohybuje v blízkém okolí školy ▪ vyjmenuje nejbližší rodinné příslušníky, seřadí členy rodiny dle věku ▪ vypráví o práci rodičů ▪ respektuje spolužáky s jejich přednostmi i nedostatky, pokusí se přizpůsobit ▪ hovoří o chování v rodině ▪ aplikuje zásady správného chování ve škole i mimo ni ▪ rozpozná zaměstnance školy ▪ rozliší nesprávné chování jiných i u sebe ▪ odvodí význam a potřebu nejznámějších povolání	<p>Místo, kde žijeme město, škola a její blízké okolí chování ve škole i mimo školu cesta do školy, bezpečnost, riziková místa a situace</p> <p>Lidé kolem nás rodina a život v rodině</p> <p>nové vztahy - ke spolužákům, učitelům, pracovníkům školy</p> <p>nejznámější povolání a výrobky řemeslníků</p>	<p>OSV - poznávání, sebezpoznávání, seberegulace, psychohygiena</p> <p>MV - kulturní diference, etnický původ</p> <p>EV - lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí - výchova k životnímu prostředí</p>	<p>vést žáky k uvědomění si nové pozice</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ vyjmenuje dny v týdnu, rozliší den a noc ▪ rozpozná roční období ▪ rozlišuje čas práce a odpočinku ▪ určí celé hodiny ▪ časově zařadí Vánoce a Velikonoce ▪ popíše některé vánoční a velikonoční zvyky a tradice ▪ porovnává na příkladech současnost a minulost ▪ pozoruje, popíše a porovnává viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích ▪ porovnává chování živočichů a rostlin v závislosti na ročním období ▪ vymezí živočichy domácí a volně žijící ▪ učí se vhodně zacházet s domácími mazlíčky ▪ rozliší správné a nesprávné chování v přírodě ▪ pojmenuje věci kolem nás, pokusí se určit materiál ▪ uplatňuje základní hygienické návyky ▪ dodržuje režim dne ▪ projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví ▪ rozpozná základní části lidského těla ▪ dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných, rozezná nebezpečí různého charakteru, 	<p>Lidé a čas dny v týdnu, roční období, orientace v čase současnost a minulost v našem životě</p> <p>Rozmanitost přírody příroda, rostliny a živočichové na podzim, v zimě, na jaře a v létě</p> <p>nejznámější ptáci a domácí zvířata</p> <p>ochrana přírody</p> <p>Člověk a jeho zdraví péče o zdraví, zdravá výživa denní režim</p> <p>lidské tělo osobní bezpečí</p>		

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času <ul style="list-style-type: none"> ▪ chová se obezřetně při setkání s neznámými lidmi ▪ odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná ▪ v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě ▪ uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu ▪ reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech 	dopravní výchova situace hromadného ohrožení		

V prvním ročníku je učivo propojováno s ostatními vyučovacími předměty. Jednotlivé činnosti mohou být vhodně kombinovány a propojovány i v jiných časových celcích než je jedna vyučovací hodina

Předmět: Prvouka

Ročník: 2.

Časová dotace: 3 hodiny týdně

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ používá základní pravidla slušného chování v rodině a ve společnosti ▪ orientuje se ve škole, třídě, v rozvrhu hodin třídy, zná jméno tř.učitele a ředitele školy ▪ slušně požádá o pomoc a poděkuje, omluví se ▪ orientuje se ve vztazích rodina – příbuzní (sestřenice, bratranec apod.) ▪ pojmenuje název obce (části), kde žije a chodí do školy, význačné orientační body v obci, náměstí, nejbližší ulice, kopce ▪ popisuje životní prostředí v obci ▪ orientuje se v síti obchodů a služeb v nejbližším okolí ▪ je schopen komunikovat s prodávčem ▪ učí se na příkladech hospodařit s přidělenými penězi ▪ projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví ▪ uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle ▪ dodržuje základní pravidla pro chodce, správně přechází vozovku	<p>Lidé kolem nás škola</p> <p>rodina, chování a soužití lidí</p> <p>Místo, kde žijeme obec, místní krajina právo a spravedlnost</p> <p>vlastnictví</p> <p>Člověk a jeho zdraví osobní bezpečí chování lidí vhodná skladba stravy, pitný režim</p>	<p>MV - lidské vztahy (harmonické vztahy v rodině) princip sociálního smíru a solidarity kulturní diference (vlastní kulturní zakotvení) VDO - občanská společnost a škola (demokratické vztahy ve třídě – tvorba třídního řádu) občan, občanská společnost a stát (odpovědnost za své činy, seznámení se s základními lidskými právy, principy soužití s minoritami)</p> <p>EV - ekosystémy (les, louka, pole, rybník) vztah člověka k prostředí (ochrana životního prostředí, třídění odpadu, životní styl) základní podmínky života</p>	

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ poznává vybrané dopravní značky (stop, hlavní silnice) ▪ rozlišuje dopravní prostředky – auto, vlak apod. ▪ rozlišuje minulost, přítomnost, budoucnost ▪ orientuje se v čase - kalendářní rok, školní rok, týdny, dny, hodiny a minuty ▪ pozná významné památky a památky v okolí bydliště (hrad Střekov, Větruše) ▪ popíše zaměstnání rodičů ▪ vysvětlí, v čem spočívají některá povolání (lékař, učitel, řidič apod.) ▪ pozoruje, popíše a porovná proměny přírody v jednotlivých ročních obdobích ▪ rozlišuje a zná charakteristické znaky: les, park, louka, zahrada, pole, potok, řeka ▪ má povědomí o významu životního prostředí pro člověka ▪ pojmenuje domácí zvířata a chápe potřebu pravidelné péče o domácí mazlíčky 	<p>Lidé a čas orientace v čase a časový řád současnost a minulost v našem životě</p> <p>regionální památky báje, mýty, pověsti</p> <p>vlastnictví kultura rodina</p> <p>Rozmanitost přírody voda, vzduch, půda rostliny, houby, živočichové životní podmínky rovnováha v přírodě ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody</p>		

Předmět: Prvouka

Ročník: 3.

Časová dotace: 3 hodiny týdně

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí ▪ začlení svou obec do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci, městě ▪ rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost <p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: Žák: <i>orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy popíše a zvládne cestu do školy uveče nejvýznamnější místa v okolí svého bydliště a školy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti ▪ pojmenuje některé rodáky, kulturní a historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije ▪ uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině, činnostech člověka, lidské	<p>Místo, kde žijeme domov škola obec, místní a okolní krajina, region kultura</p> <p>Lidé a čas orientace v čase současnost a minulost v našem životě</p> <p>regionální památky</p>	<p>VDO - občanská společnost a škola, vytváření pravidel chování, pravidla týmové spolupráce občan, občan.spol.a stát, práva a povinnosti, odpovědnosti za své činy</p> <p>EV - vztah člověka k prostředí - naše obec, živ.styl lidské aktivity a problémy živ. prostředí -hospodaření s odpady základní podmínky života - voda, půda, ovzduší apod. ekosystémy -les, pole, vodní zdroje, město, vesnice, kulturní krajina</p> <p>MV - princip soc. smíru</p>	

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<p>společnosti, soužití, zvyčích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost</p> <p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: Žák: <i>pozná, kolik je hodin; orientuje se v čase zná rozvržení svých denních činností rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti poznává různé lidské činnosti</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích ▪ roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě ▪ provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů <p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: Žák: <i>pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné</i></p>	<p>báje, mýty, pověsti</p> <p>Rozmanitost přírody vlastnosti a změny látek voda a vzduch nerosty a horniny, půda neživá příroda</p> <p>vážení a měření živočichové</p> <p>životní podmínky rovnováha v přírodě</p> <p>rostliny životní podmínky rovnováha v přírodě</p> <p>ohleduplné chování v přírodě ochrana přírody, rizika v přírodě, rizika</p>	<p>a solidarity - základní lid. práva, odstranění předsudků vůči etnickým skupinám</p> <p>M –zápis a měření jednotek</p> <p>Hv – písničky o zvířatech</p>	

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<p><i>proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat</i> <i>pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami</i> <i>provede jednoduchý pokus podle návodu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem a nedostatkům ▪ odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností <p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: Žák: <i>rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy</i> <i>dodržuje základní pravidla společenského chování při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně</i> <i>projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům</i> <i>pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uplatňuje základní hygienické, režimové a zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle, 	<p>spojená s ročními obdobími a sezónními činnostmi, mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi</p> <p>Lidé kolem nás rodina, soužití lidí, chování lidí právo a spravedlnost</p> <p>rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům</p> <p>Člověk a jeho zdraví lidské tělo, péče o zdraví, zdravá výživa, zdravý životní styl, výběr a uchování</p>		

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<p>projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných ▪ chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která mu je nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek ▪ reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech <p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: <i>Žák:</i> <i>uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu;</i> <i>popíše své zdravotní potíže a pocity; zvládá ošetření drobných poranění</i> <i>pojmenuje hlavní části lidského těla</i> <i>rozezná nebezpečí; dodržuje zásady bezpečného chování; neohrožuje své zdraví a zdraví jiných</i> <i>uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu</i> <i>chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné;</i></p>	<p>potravin návykové látky a zdraví, základy sexuální výchovy, partnerství, rodičovství</p> <p>osobní bezpečí, situace hromad. ohrožení</p> <p>riziková místa a situace</p> <p>dopravní výchova</p>		

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Poznámky
<i>ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech</i>			